

KURENDA

KURJI DIECEZJALNEJ WILEŃSKIEJ.

Nuntiatura Apostolica Poloniae.

Nr. 1044.

Varsoviae, die 9 dec. 1919.

EXCELLENTISSIME DOMINE.

Pergratum mihi est perque iucundum officialiter, ut dicimus, et scripto illud Ex-e T-e confirmare quod confidentialiter et oretenus iam pridem nunciavi videlicet Sanctum Patrem Benedictum XV benigne et favorabiliter excepisse petitionem quam Ex-a T-a ad me dirigebat cum suis litteris datis d. 17 Sept. a. 1919, n. 2297 quamque enixe commendans statim transmittendam. Pondaratis igitur urgentis necessitatis momentis ab Ex. T. expositis, benigne annuit Augustus Pontifex, ut Bathoryana Universitas Vilenensis habeat Facultatem Theologicam, observatis tamen conditionibus quae sequuntur.

- 1°. Concessio provisorie et ad tres annos facta intelligatur, ut experimentum doceat quid definitive constabellendum sit.
- 2°. Nominatio Professorum eorumque dimissio exclusive pertineat ad auctoritatem Ecclesiasticam, videlicet ad Episcopum Vilnensem, audita Sancta Sede.
- 3°. Clerici seu ecclesiastici ut possint Facultatem frequentare exhibere debeant scriptum testimonium consensus proprii Ordinarii.
- 4°. Iidem vivant in convictu sub regimine et normis ab Episcopo Vilenensi praescriptis.
- 5°. Transmittantur quam primum ad Sanctam Sedem **Statuta** organica et **Ratio Studiorum** Facultatis Theologicae pro revisione et probatione, sine quibus gradus conferri nequeant.

Quod tanti voti a Summo Pontifice compos factus sis et Tibi et Bathoryanae Universitati Vilenensi iterum ex

corde gratulor atque tali omine fisis optima quaeque fiducialius adprecor.

Obsequia mea Tibi exhibeo et me Tibi in Domino commendo.

(—) A. RATTI,

Archiepiscopus Naupactensis
Nuncius Apostolicus.

Exc-mo Domino
Dno Georgio Matulewicz,
Episcopo Vilnensi.

DO PRZEWIELEBNEGO DUCHOWIENSTWA DIECEZJI WILEŃSKIEJ.

Pod protektoratem J. Em. Księdza Prymasa powstał w Poznaniu Komitet, mający na celu przyspieszenie procesu beatyfikacji Królowej Jadwigi. Całkiem słuszną jest rzeczą, by Duchowieństwo Diecezji Wileńskiej w pracy tej zbożnej chętny i czynny wzięło udział. Piękna i jasna postać Królowej Jadwigi żyje w duszach wiernych całego kraju naszego i żyje we wszystkich to głębokie przekonanie, iż Ona jest błogosławioną i świętą. Mamy pośpieszyć do Ojca Świętego z pokorną prośbą, by raczył wszcząć beatyfikacyjny proces. Potrzebne są podpisy wiernych, tak świeckich, jak i duchownych. Do Komitetu zorganizowanego ad hoc w Wilnie wydelegowaliśmy Ks. Kanonika Karola Lubiańca, by tej sprawie dopilnował i Naszem Imieniem takową przeprowadził.

Niezbędną jest również składka pieniężna na pokrycie kosztów procesu. To wszystko Przewielebne Duchowieństwo zechce wziąć do serca i w sposób odpowiedny odezwać się z gorącą zachętą i przystępnym wyjaśnieniem do wiernych. We wszelkich kwestiach, dotyczących tej sprawy, Przewielebne Duchowieństwo ma się zwracać do Ks. Kanonika Karola Lubiańca.

Wilno, d. 8 grudnia 1921 r.

JERZY, Biskup Wileński.

EPISCOPUS VILNENSIS.

Vilnae, die 13 decembris 1921.

Omnes facultates particulares dispensationes in causis matrimonialibus in foro externo respicientes, quae Adm. RR. Decanis et Parochis ob specialia temporum adiuncta datae erant, hisce a die acceptae notitiae revocamus, excepta facultate consueta dispensandi a tertia bannorum proclamatione.

† GEORGIUS, Eppus Vilmensis.

L. Chalecki, Curiae Cancellarius.

ZMIANY W RUBRYKACH MSZALNYCH.

Wskutek wydania bulli „Divino afflatu“ okazała się potrzeba przeprowadzenia pewnych poprawek także i w rubrykach mszalnych.

Poniżej podajemy według pojedynczych rozdziałów świeżo wydanych „Additiones et variationes in rubricis Missalis“ kilka najważniejszych zmian.

1. Ferje, które mają własne Msze oraz Wigilje zyskały przywilej, że Msza Konwentualna in choro ma być o nich odprawiana, chociażby w tym dniu przypadło święto rytu zdwojonego.

2. Msza de Dominica impedita ma być odprawiona in choro, nawet w dzień wśród oktawy zwykłej; w Mszach prywatnych ma być w te dnie kommemorowana.

3. Mszy wotywnych prywatnych nie wolno odprawiać także i w dnie antyfon większych t. j. od 17 do 23 grudnia, jakoteż i w dnie, w które przypada dzień oktawy pojedynczej, n. p. oktawa św. Szczepana, oraz w dnie, w które Msza de Dominica impedita jest przynajmniej kommemorowana.

4. Co do Mszy pro sponsis nowe zarządzenia podane będą na początku rubryceli.

5. Wotywy uroczyste mogą być tylko wtenczas odprawiane ex mandato vel permissione Ordinarii, gdy zachodzi causa gravis et publica, a nadto gdy ma miejsce concursus populi a Msza sama jest odprawiana z pewną uroczystością.

6. Przepisy co do Mszy żałobnych zostały znacznie uproszczone.

Najbardziej uprzywilejowana jest Msza pogrzebowa jak dotychczas. Co do jej translacji wydano nowe zarządzenie, że może być nie in primam, jak dotąd, ale **in proximiorem** sequentem diem similiter non impeditam przeniesiona. Wszystkie inne Msze żałobne, poza Mszą pogrzebową uprzywilejowane, jak n. p. Msza 3, 7 lub 30 dnia lub doroczna, jakoteż Msza **opportuniore** (a nie **prima**, jak było dotychczas) die post acceptum nuntium, stanowią jedną klasę i podlegają jednakowym przepisom. Msze te mogą być także czytane, n. p. Mszę czytaną w rocznicę można odprawiać także w dzień święta rytu zdwojonego.

Natomiast ograniczono Msze żałobne codzienne, szczególnie czytane w ten sam sposób, że zabroniono je odprawiać także i w dnie wyżej pod 3. odnośnie do wotyw prywatnych wymienione.

7. Ważnym jest przepis co do kommemoracyj, które mają miejsce we Mszach uroczystych de festo impedito vel de solemnitate externa.

Jeżeli święto, o którym Msza się odprawia ma w kalendarzu ryt 1 klasy, należy brać kommemorację tylko de dx. 2. cl., de Dom., de Feria majori non privilegiata, de Rogationibus, de Vigil. Epiph. i de Oct. privil. Ten sam przepis obowiązuje i co do Mszy pro re gravi et publica.

Jeżeli ma ryt tylko 2 klasy, należy brać wszystkie przypadające kommemoracje z wyjątkiem de die infra Oct. communem, de die Oct. splci et de Festo splci.

Jeżeli ma ryt niższy, należy brać wszystkie kommemoracje, które na ten dzień przypadają.

8. W rozdziale de orationibus znajdują się przepisy co do oracji pro seipso sacerdote w rocznicę święceń kapłańskich oraz c. do oracji ad libitum.

9. Sekwencję Wielkanocną i Zielonych Świąt należy odmawiać we wszystkich Mszach w czasie całej Oktawy. Inne Sekwencje jak **Lauda Sion** pozostawiono ad libitum, ale tylko in Missis privatis lectis de die infra Octavam, non autem in die Octava.

10. Ważną zmianę zaprowadzono w przepisach o ostatniej Ewangelji. Odtąd ostatnią Ewangelję czytać się będzie także de festo commemorato, jeżeli ma Ewangelję stricte propriam, n. p. w dzień Św. Stanisława Bisk. Męcz. ostatnia Ewangelja będzie o Św. Michale.

11. W modlitwach Mszy żałobnych — o ile się odnoszą do pojedynczych zmarłych — dodano w nowym wydaniu Mszału wszędzie literę N. w celu wyrażenia w tem miejscu imienia zmarłego.

12. W samym obrzędzie Mszy św. zaprowadzono tę tylko zmianę, że kapłan odchodzący od ołtarza czyni krzyżowi profundam incilationem, podobnie jak przed Mszą.

13. Wreszcie i w tekście modlitw mszalnych poczynione zostały pewne zmiany, które polegają na użyciu innych wyrazów w niektórych modlitwach, bądźto na naznaczeniu modlitw z innego komunалу celem uniknięcia różnych dotychczasowych kolizyj. Niektóre jednak modlitwy są nowe; są one zebrane w dodatkach p. t. „Variationes in Missali Romano“.

Przypomina się WKsiężom, że „Libera“ nie może być śpiewane w dniu rytu zdwojonego pierwszej klasy. W inne zaś dni rytu zdwojonego w nabożeństwach żałobnych, o ile Msza św. ma być odprawiona de facto lub de die, „Libera“ powinno być odśpiewane albo bezpośrednio po officium defunctorum, albo niezależnie od Mszy św., lecz nigdy bezpośrednio po Mszy św. Również podczas Mszy św. t. zw. całunowej czy egzekwjalnej, jeżeli nie jest odprawiana w kolorze czarnym, nie może być ustawiony ka-

tafalk ani rozestany całun. O ile takowy był podczas egzekwji, winien być usunięty przed rozpoczęciem Mszy św., odprawianej nie w czarnym kolorze (Św. Kongr. Obrz. 17 marca 1906 r.)

Obowiązuje również dekret Św. Kongr. Obrz. z r. 1901 (w odpow. na pytanie Ks. Bisk. Zwierowicza), nakazujący śpiewanie Laudesów w officium defunctorum. Laudes wolno opuścić jedynie *cadavere sive physice sive moraliter praesente*. W tym wypadku nie śpiewa się i psalmu *Benedictus*, lecz po ostatnim Responsorium nokturnu odmawia się *Pater noster*, wersety i modlitwę (cf. Herdt. III. § 128).

Powyższe dekrety w wielu parafjach poszły w niepamięć, choć były przypominane (cf. rubrycele na r. 1907, 1909). Zwraca się uwagę WKsięży, by odtąd ściśle się stosowali do powyższych dekretów, roztropnie pouczając wiernych przy zapisywaniu nabożeństw żałobnych, gdyby gdziekolwiek zastosowanie tych przepisów wywoływało niezadowolenie.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Nr. A. E. 3385.

OKOLNIK Nr. 122

Warszawa, dn. 10 listopada 1921.

Do wszystkich PP. Wojewodów na obszarze b. zaboru rosyjskiego oraz P. Komisarza Rządu na m. Warszawę.

Poświadczenia dla zawarcia
małżeństwa przez obywateli
polskich zagranicą.

Wskutek zapytania Poselstwa Niemieckiego w Warszawie, jakie władze na obszarze b. zaboru rosyjskiego uprawnione są do wydawania poświadczeń o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa przez obywateli polskich w Niemczech, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśniło, że na obszarze b. zaboru rosyjskiego poświadczenia takie wydają duchowni, dotyczących wyznań, względnie władze administracyjne, które pełnią zastępczo funkcje urzędników stanu cywilnego.

Poświadczenia wydawane przez duchownych zaświadczone będą przez właściwą władzę administracyjną I instancji.

Podając powyższe do wiadomości celem odpowiedniego pouczenia władz podwładnych oraz urzędników stanu cywilnego, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nadmieniam, co następuje:

Ponieważ według ustaw niemieckich oraz art. 4 międzynarodowej konwencji haskiej z r. 1902, o zawieraniu małżeństw, zdolność osobista cudzoziemca do zawarcia małżeństwa ocenia się

według ojczystych ustaw każdego z przyszłych małżonków, przede wspomniane świadectwa mogą być wydawane tylko na podstawie wiarogodnych dowdów, wzgl. dochodzeń, co do wieku, własności, wolnego stanu, tudzież wszystkich innych warunków, od których zależy w myśl prawa małżeńskiego osobista zdolność do zawarcia małżeństwa.

Kwestję posiadania obywatelstwa polskiego przez nupturjentów ocenia się w myśl przepisów ustawy z 20 stycznia 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 7 p. 44 o obywatelstwie Państwa Polskiego oraz rozporządzeń, traktatów i przepisów w związku z nią pozostających, posilkując się instrukcją z 8 sierpnia 1920 r. AP. 2778¹/₅ i instrukcją z 10 czerwca 1921 r. AP. 1024.

Na tę ostatnią kwestję winne starostwa (Komisarjaty Rządu) zwracać baczną uwagę, stwierdzając włanoręczność podpisu właściwego duchownego (urzędnika stanu cywilnego) oraz autentyczność jego pieczęci urzędowej.

Wspomniane świadectwa wydawać należy według następującego wzoru:

Ś W I A D E C T W O .

Podpisany (imię i nazwisko, charakter oraz siedziba duchownego, urzędnika stanu cywilnego) zaświadcza niniejszem, że przeciw zawarciu małżeństwa przez p. N.N., zamieszkałego
urodzonego w dnia roku, syna
. i z p. NN. zamieszkałą w
urodzoną w dnia
roku, córka i nie zachodzą w
myśl ustaw krajowych żadne przeszkody.

Miejsce wydania i data

Podpis duchownego.

(pieczęć)

Nr.

Starostwo (Komisarjat Rządu) w
stwierdza włanoręczność podpisu N.N. (wymienić imię i nazwisko, charakter duchownego i siedzibę) oraz autentyczność wyciśniętej pieczęci urzędowej, tudzież zaświadcza, że N.N. (imię i nazwisko obu nupturjentów, względnie jednego z nich (są, jest) obywatelami (obywatelem) Państwa Polskiego.

Siedziba władzy i data.

(pieczęć urzędowa)

(Podpis)

Poświadczenia te nabierają mocy wobec władz niemieckich przez uwierzytelnienie podpisu i pieczęci, wystawiającej władzy przez właściwy Konsulat niemiecki.

Na powyższą okoliczność należy tedy zwracać uwagę stron i na ich prośbę przedkładać poświadczenia do zalegalizowania Województwu, Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, a wreszcie Wydziałowi Konsularnemu Ministerstwa Spraw Zagranicznych, gdyż w myśl obowiązujących norm władze zagraniczne legalizują poświadczenia władz krajowych tylko w tym razie, jeżeli one są zaświadczone przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

MINISTER

w/z

(—) Dunikowski w. r.
Podsekretarz Stanu.

Województwo Białostockie.
I. Ad. 2583/l.

Białystok, dn. 27 listop. 21 r.

Do Konsystorza Biskupiego w Wilnie.

Poświadczenia dla zawarcia
małżeństwa przez obywateli
polskich zagranicą.

do wiadomości i wydania zarządzeń duchowieństwu.

W O J E W O D A :

(Podpis nieczytelny).

Powyższe dane w sprawie zaświadczeń Kurja Wileńska po-
daje do wiadomości WW. XX. Proboszczów i do zastowania się.

W SPRAWIE DNI WOLNYCH OD NAUKI SZKOLNEJ.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicz-
nego pismem z dnia 19. października L. 1954/1921 przysłało nastę-
pującą odezwę:

W roku szkolnym 1921/22 wolnemi od nauki szkolnej są
wszystkie niedziele i następujące dni świąteczne: 8 września (Na-
rodzenie N. M. P.), 1 listopada (Wszystkich Świętych), 2 listopa-
da (Dzień Zaduszny), 8 grudnia (Niepokalane Poczęcie N. M. P.),
6 stycznia (Trzech Króli), 2 lutego (Oczyszczenie N. M. P.), 1
marca (Popielec), 25 marca (Zwiastowanie N. M. P.), 25 maja
(Wniebowstąpienie Pańskie), 4 czerwca (drugi dzień Zielonych
Świąt, poniedziałek), 15 czerwca (Boże Ciało), 29 czerwca (Apo-
stołów Piotra i Pawła).

Ponadto wolnym od nauki jest dzień 8 maja (św. Stanisła-
wa), względnie dzień św. Józefa, lub św. Michała, lub św. Wojcie-

cha, lub św. Kazimierza, zależnie od miejscowego zwyczaju uroczystego święcenia dnia powyższych patronów w poszczególnych polskich prowincjach kościelnych. W każdym razie w danej miejscowości może tylko jeden z tych dni być dniem, wolnym od nauki szkolnej.

Ferje świąteczne Bożego Narodzenia trwają od 22 grudnia do 2 stycznia włącznie (zawieszenie zajęć 21 grudnia po lekcjach, podjęcie nauki 3 stycznia rano).

Ferje świąteczne Wielkanocne trwają od wielkiej środy 12 kwietnia, do poniedziałku po niedzieli przewodniej włącznie (24 kwietnia).

Z rocznic narodowych wolny od nauki szkolnej jest tylko dzień Trzeciego Maja. Inne rocznice narodowe należy obchodzić bez przerywania zwykłych zajęć szkolnych, przenosząc uroczyste obchody bądź na najbliższą niedzielę lub święto, bądź też na godziny popołudniowe.

W rocznice narodowe należy na lekcjach uwzględnić w odpowiedni sposób ważne wypadki historyczne i drogie dla nas postacie.

Częściowo wolne od zajęć szkolnych są dni, w których młodzież przystępuje gremjalnie do Sakramentów Świętych. Z tego powodu nie można jednak uwalniać młodzieży od nauki częściej, jak trzy razy do roku. W dniach tych należy uwolnić uczniów tych oddziałów, które do Sakramentów przystępują, od zajęć szkolnych przez jedno popołudnie celem odbycia spowiedzi i przez następujące przedpołudnie, celem przystąpienia do Komunii Świętej.

W szkołach, w których odbywają się w czasie wielkiego postu osobne rekolekcje dla młodzieży szkolnej, młodzież może być zwolniona od nauki szkolnej w porozumieniu z miejscowym prefektem, względnie duszpasterzem na trzy dni, w ciągu których młodzież wysłucha rekolekcji i przystąpi do Sakramentów. W szkołach tych jednak osobne uwalnianie młodzieży od nauki dla przystąpienia do Sakramentów, ograniczyć się musi poza okresem rekolekcyjnym do dwóch wypadków w roku.

Prócz powyżej wymienionych dni wolnych od nauki szkolnej, mogą być dodatkowe wolne od zajęć szkolnych w ciągu roku dwa dni, z powodu np. święta parafjalnego lub diecezjalnego, patrona młodzieży szkolnej, zbiorowych wycieczek szkolnych, lub z jakichś innych ważnych powodów miejscowych. O wyborze tych dni decyduje we wszystkich szkołach, z wyjątkiem szkół powszechnych od jedno- do pięcioklasowych włącznie, kierownik szkoły w porozumieniu z radą pedagogiczną. W szkołach powszechnych od jedno- do pięcioklasowych włącznie, decyzja w tym względzie należy do Inspektora szkolnego.

Rok szkolny kończy się we wszystkich szkołach powszechnych, preparandach nauczycielskich, w szkołach handlowych i kupieckich, w żeńskich szkołach przemysłowych i seminarjach zawodowych dnia 28 czerwca. W szkołach średnich i seminarjach nauczycielskich w zasadzie również w powyższym dniu, ze względu jednak na odbywające się egzaminy dojrzałości, termin ten może być w poszczególnych zakładach lub klasach przyspieszony. Decydują o tem Kuratorowie okręgów szkolnych, a tam gdzie niema Kuratorów, Ministerstwo W. R. i O. P.

Zakończenie roku szkolnego w szkołach rzemieślniczych męskich i kobiecych, w szkołach agronomicznych, w szkołach do kształcających męskich i kobiecych nastąpi dnia 8 lipca. Termin zakończenia roku szkolnego w szkołach technicznych i zawodowych będzie wyznaczony osobnem rozporządzeniem.

Poranna nauka szkolna rozpoczyna się w czasie od 3 listopada do feryj wielkanocnych o godzinie 9 rano, w pozostałej części roku szkolnego o godzinie ósmej rano.

Szkoły, któreby pragnęły rozpoczynać z ważnych powodów naukę poranną o innej godzinie, mogą to uzyskać na podstawie umotywowanych wniosków. W tym celu mogą się zwracać szkoły powszechne do Inspektorów szkolnych, którzy są uprawnieni powziąć decyzję ostateczną; inne szkoły winne są zwracać się do Ministerstwa W. R. i O. P.

Minister: **Ponikowski.**

W SPRAWIE EMERYTURY DLA KAPŁANÓW.

Dziennik Ustaw Nr. 70 zamieszcza Ustawę Emerytalną funkcjonariuszy państwowych z dnia 28 lipca 1921 roku. Art. 54 tej Ustawy odnosi się do duchowieństwa i brzmi jak następuje:

„Do czasu wydania w porozumieniu z władzą kościelną osobnej ustawy emerytalnej dla duchowieństwa, nie objętego art. 2 niniejszej ustawy, rząd będzie wypłacał tym członkom stanu duchownego, którzy według dotychczasowych ustaw są emerytami — albo którzy przejdą w stan emerytalny wskutek niezdolności do pracy, następujące uposażenie emerytalne:

Biskupom tak jak urzędnikom emerytom IV kategorii, kanonikom katedralnym, profesorom i przełożonym seminarjów duchownych — VI kategorii, członkom Kurji biskupiej i proboszczom — VIII kategorii, ekspozytom i wikarym — IX kategorii z zastosowaniem postanowień artykułów 3 do 12, 18, 19, 20, 21, 41, 43, 45, 49, 55, 56 niniejszej ustawy“.

Dla informacji podajemy treść owych artykułów. A mianowicie:

Artykuł 2 wylicza funkcjonariuszów państwowych w rozumieniu ustawy; duchowieństwo nie jest zaliczone do funkcjonariuszów państwowych. Mimo to kapłani mogą otrzymać emeryturę na prawach tych funkcjonariuszów, według zasad wyłuszczonej w artykułach 3 — 12 i innych.

Artykuł 3 mówi o otrzymywaniu dożywotniego uposażenia emerytalnego po upływie co najmniej dziesięciu lat służby, o ile funkcjonariusz z powodu trwałej niezdolności do dalszego pełnienia obowiązków służbowych przechodzi na emeryturę. Prawo to przysługuje już po pięciu latach służby, o ile stał się trwale niezdolnym do pełnienia obowiązków służbowych z powodu choroby lub kalectwa, nabytych bez własnej umyślnej winy już po wstąpieniu do służby. Prawo to przysługuje bez względu na liczbę lat służby, jeśli stał się do niej niezdolny wskutek nieszczęśliwego wypadku, doznanego z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych.

Artykuł 4 zaznacza, że, o ile ktoś stał się niezdolnym do służby wskutek paraliżu, utraty wzroku, pomieszania zmysłów lub gruźlicy, dolicza się przy wymiarze uposażenia emerytalnego dziesięć lat do czasu służby podlegającego normalnemu zaliczeniu do wysługi emerytalnej. Taki sam okres czasu dolicza się funkcjonariuszowi, który stał się niezdolny do służby wskutek nieszczęśliwego wypadku, doznanego z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych.

Artykuł 6 określa, że przeniesienie na emeryturę następuje na prośbę funkcjonariusza: a) bez względu na wiek, jeżeli z powodu ujemności cielesnej albo z powodu upadku sił fizycznych lub umysłowych stał się trwale niezdolny do służby; b) bez względu na niezdolność do służby, gdy przekroczył sześćdziesiąty rok życia.

Artykuł 7 wylicza okoliczności, kiedy władza może przenieść funkcjonariusza na emeryturę bez jego prośby, między innymi np. gdy przekroczył sześćdziesiąty rok życia i uzyskał prawo do pełnego uposażenia emerytalnego stosownie do artykułu 14.

Artykuł 8 wyjaśnia, że przeniesienie funkcjonariuszów na emeryturę zarządza ta władza, która powołana jest do jej mianowania; podług zaś art. II uposażenie emerytalne przyznaje i wymierza w porozumieniu z równorzędną władzą skarbową ta władza, która była powołana ostatnio do asygnowania uposażenia w służbie czynnej.

Według artykułu 14 podstawą do wymierzenia uposażenia emerytalnego jest płaca zasadnicza wraz z dodatkami za wysługę lat (za trzechlecia), za studja wyższe i za kierownictwo; uposażenie emerytalne wynosi po ukończeniu dziesięciu lat służby 40%,

wzrasta za każdy następny rok służby o 2%, w żadnym jednak razie nie może przenosić 100% uposażenia służby czynnej, służącego za podstawę do wymiaru uposażenia emerytalnego.

Artykuł 18 wspomina, że prawo do pobierania uposażenia emerytalnego rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca, następującego po zarządzeniu wstrzymania wypłat uposażenia w służbie czynnej. Uposażenie płatne jest w równych miesięcznych ratach z góry.

Artykuły 19, 20 i 21, wyjaśniają, kiedy gaśnie prawo do pobierania uposażenia emerytalnego.

Artykuł 41 zastrzega, że wszelkie zmiany ustaw o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych, pociągające za sobą zmianę wysokości ich uposażenia, będą automatycznie w sposób odpowiedni stosowane przy wymiarze zaopatrzenia emerytalnego.

Artykuły 42, 43 i 45 podają przepisy przechodnie o funkcjonariuszach, którzy przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej pozostawali w służbie jednego z byłych państw zaborezych, przechodzą na emeryturę lub byli członkami kas emerytalnych lub innych kas zaopatrzenia.

Podług art. 49 na czas pobierania przez funkcjonariuszów państwowych w służbie czynnej dodatku drożyznianego przysznaje się dodatek drożyzniany również emerytalny.

Wreszcie art. 56 głosi, że ustawa emerytalna wchodzi w życie z dniem 1 października 1921 roku.

Kurja uprasza PPW WXX Dziekanów o przysłanie wykazu Księży emerytów, mieszkających w ich dekanatach, z podaniem szczegółowych danych, potrzebnych do pensji emerytalnej, jak daty urodzenia, lat kapłaństwa i stanowisk, jakie zajmowali w tym czasie.

Kurja prosi WW. XX. Proboszczów o niezwłoczne przysłanie wykazu dzwonów zabranych przez Niemców w czasie ich okupacji. Pożądane jest oznaczenie wagi, napisów oraz innych szczególnych cech.

Ministerstwo Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego.
Departament Wyznań.
dn. 28 X. 1921. Nr. 7626.

Do Kurji Biskupiej Wileńskiej.

Na skutek pisma z dn. 17/X 21 Nr. 4652 Ministerstwo wyjaśnia, że duchowieństwo obowiązane jest na mocy nowych ustaw

płacić podatki komunalne oraz podatek dochodowy; co zaś do podatków innych zachowują swą moc dawne przepisy, dotychczas niezniesione.

Za Ministra Szef Sekcji (podpis nieczytelny).

Kurja za podatki komunalne i dochodowe uważa te, które pochodzą od nieruchomości (ziemia, domy dochodowe), jak również od pensji rządowej. Nie należy tu zaliczać wynagrodzenia z okazji posług religijnych (iura stolae). W kwestjach spornych apeluje się do Izby Skarbowej, która te sprawy rozstrzygać będzie przy udziale komisji szacunkowej i rzeczoznawców.

Biskup Wileński.

13 — XII. — 1921.

DO WIELEBNEGO DUCHOWIENSTWA DIECEZJI WILEŃSKIEJ.

Na posiedzeniu Komisji Administracyjnej Dóbr Diecezjalnych dnia 13 grudnia r. b. pod przewodnictwem Naszem, mając na względzie wyjątkowo trudne położenie Seminarjum, w myśl kan. 1355 i 1356 postanowiliśmy:

1) Zobowiązać a) XX. Proboszczów do płacenia podatku na rzecz Seminarjum diecezjalnego stosownie do liczby parafjan po trzy marki polskie od osoby rocznie, płatne za każde półrocze zgóry w styczniu i w lipcu, b) XX. Wikariuszów do płacenia 3% od dochodów, płatnych za każdy ubiegły kwartał, c) XX. Prefektów szkół — 2% od pensji płatnych miesięcznie, d) resztę Księży, mających jakiegokolwiek stanowisko 1% od dochodów — półrocznie.

2) Zobowiązać wszystkich beneficjentów do płacenia na Seminarjum podatku w wysokości 5% od dochodów beneficjalnych każdej jesieni nie później od pierwszego listopada.

3) Zobowiązać Księży, mających w opiece kościoły, do zbierania ofiar 4 razy do roku w kościele w niedziele lub w uroczystości do tego najodpowiedniejsze i przesłanie każdorazowe zebranych ofiar.

Ponadto nakazujemy:

1) aby pieniądze były przesyłane tylko na imię ks. Prokuratora Seminarjum z dokładnym wykazem, kto się uiszcza z obowiązku, ile przesyła, za jaki czas, a jeśli to są ofiary wiernych, to — to kiedy one zostały zbierane;

2) by Ks. Prokurator Seminarjum zaraz po odebraniu sum odsyłał XX. Dziekanom pokwitowanie z odbioru;

3) aby XX. Dziekani czuwali nad akuratnem spełnieniem powyższych zarządzeń.

U w a g a. Dochody, o których tu mowa, należy rozumić brutto.

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1922 r.

Biskup Wileński † **JERZY.**

Kancelarz Kurji **X. Chalecki.**

Seminarjum Rz.-Katolickie Duchowne składa serdeczne „Bóg zapłać“ Przewielebnym XX. Proboszczom: Wacławowi Grabowskiemu, Antoniemu Szymelunowi, Bolesławowi Krasodomskiemu, Bronisławowi Hrynewskiemu, Ignacemu Ejnerowi, Kanonikowi Franciszkowi Sokołowskiemu i Mateuszowi Ciunaitisowi oraz ich Przechacym Parafjanom w Grauyszkach, Porzezu, Iszczolnie, Mikielewszczyźnie, Żyrmunach, Bieniakoniach i Jewju — za złożenie na Seminarjum datków w naturze. J. E. Biskup, ze swej strony wyrażając gorącą podziękę, wzywa też innych XX. Proboszczów, aby nie zapominali o swoim obowiązku troszczenia się o byt Seminarjum i łącznie ze swymi parafjanami zasilali je zwłaszcza ofiarami w naturze, idąc w ślady wymienionych Konfratrów. Wydane przedtem rozporządzenia zachowują swą moc. Niezachowanie ich wywoła odpowiednią naganę.

Kurja Biskupia podaje do wiadomości wszystkich Księży katechetów szkół średnich, zawodowych i powszechnych w diecezji wileńskiej, że z polecenia J. E. X. Biskupa ma się odbyć w Wilnie diecezjalny zjazd Księży katechetów w dniach 29 i 30 grudnia roku bieżącego.

Obrady rozpoczynają się dnia 29 grudnia o godz. 10 rano w lokalu gimnazjum im. Lelewela przy ul. Ad. Mickiewicza (dawn. Św. Jerska) Nr. 38.

W sprawie zjazdu można się informować u Ks. L. Chomskiego.

W N-rze 263 „Rzeczypospolitej“ z d. 22 listopada r. b. była umieszczona następująca notatka:

Działalność antypaństwowa.

(W. A. P.) W ciągu ostatniej miesięcy stwierdzono w szereg wypadków odmowę ze strony niektórych proboszczów na prowincji wydawania wyciągów z ksiąg stanu cywilnego osobom zawezwanym do pobo-

ru lub też wogóle chcącym posiadać wyciągi metryczne. Istnieje podejrzenie, iż odmowa ta nie jest przypadkowa, ale posiada charakter planowy i proboszczowie działają prawdopodobnie na podstawie tajnej instrukcji. Aby na przyszłość zapobiedz tego rodzaju wypadkom, mającym jasno cechy szkodnictwa państwowego, Dep. Spraw Wewn. zwraca się w tych dniach z odpowiednim przedstawieniem sprawy do Kurji Biskupiej w Wilnie.

W odpowiedzi został podany do pism wileńskich

KOMUNIKAT KURJI BISKUPIEJ WILEŃSKIEJ.

Wobec insynuacyj (W. A. P.), jakoby istnieją jakieś tajne rozporządzenia o niewydawaniu metryk osobom prywatnym, a zwłaszcza poborowym, Kurja, jak to już było oświadczone ustnie Wydziałowi Wyznaniowemu Dep. Spraw Wewnętrznych, komunikuje, że żadnych instrukcyj tajnych Księżom Proboszczom nie daje i nie dawała. Proboszczowie mają rozporządzenie wydawania metryk, jak osobom zainteresowanym, tak też urzędom administracyjnym.

X. CHALECKI,

Kanclerz Kurji Wileńskiej.

Wilno, d. 22 listopada 1921.

**Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe
w Rzeczypospolitej Polskiej.**

Sekretariat Generalny.

Nr. 1318/21.

Warszawa, dn. 3 listopada 1921.
ul. Śniadeckich 5,

EKSCELENCJO!

Wważamy za zaszczytny obowiązek podania do wiadomości Jego Ekscelencji, iż na konferencji przedstawicieli Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego w Rzeczypospolitej Polskiej, Polskiego Zjednoczenia Zawodowego Robotników Chrześcijańskich w Krakowie i Centrali Chrz. Zw. Zaw. w Wilnie, postanowiono powołać do życia Tymczasową Komisję Centralną Chrześcijańskich Związków Zawodowych z siedzibą w Warszawie (Śniadeckich Nr. 5), zadaniem której będzie reprezentowanie do czasu odbycia ogólnopolskiego Kongresu Chrześcijańskich Związków Zawodowych chrześcijańskiego ruchu zawodowego, a przede wszystkim, dążenie do ujednostajnienia tegoż ruchu Polsce i dokonanie centralizacji poszczególnych Związków w/g zawodów.

Wierzimy mocno, iż Ekscelencja, któremu zarówno nasz ruch, jak i jego dążenia nie są obcymi, zechce łaskawie wniknąć w cele nowopowstałej instytucji i wpłynąć na podwładne Mu duchowieństwo, by współdziałało z ruchem chrześcijańsko-społecznym, a pracy naszej udzielać Swego Pasterskiego błogosławieństwa.

J. Kosmaczewski,
Sekretarz C. K. CH. Z. Z.

Ordynarjat poleca gorąco Duchowieństwu użyteczną działalność Zw. Zaw. Chrz., zachęca do współpracy i udziela błogosławieństwa.

Po wyczerpujące informacje kapłani mogą się zwracać do sekretarza generalnego diecezjalnego do spraw społecznych Ks. Ig. Olszańskiego codzien od g. 12—1 ul. Ś-to Jańska 21.

Dowództwo Okręgu Korpusu III.
Kwatera Główna.

L. dz. 585/Duszp.

Białystok, dn. 26. XI. 1921.

DO JEGO EKSCLENCJI KSIĘDZA BISKUPA WILEŃSKIEGO.

Troska o całość i poszanowanie grobów żołnierzy, zarówno w wojnie polskiej jak i światowej poległych, zmusza mnie zwrócić się do Waszej Ekscelencji z prośbą o poparcie w tym kierunku. 50% grobów wojennych na terenie mego Okręgu uległo zniszczeniu. Ofiarą padają przedewszystkiem krzyże, rozkradane przez ludność na opał; bardzo też często umyślnie są niszczone i zacierane wszelkie ślady szczególnie pojedynczych mogił na polu.

Te i tym podobne wypadki uniemożliwiają wysiłki i pracę, celem ochrony grobów. Cel ten, może być osiągnięty tylko wówczas, jeśli najszerszy ogół, całe społeczeństwo bez wyjątku, weźmie w tem udział.

Raczy więc tedy Wasza Ekscelencja zalecić Wielebnemu Duchowieństwu Diecezji Swojej, ażeby wpłynęło na wiernych w kierunku poszanowania i ochrony wszystkich bez wyjątku grobów wojennych.

Będąc przekonanym, iż Wasza Ekscelencja raczy przychylić się do mej prośby, łączę wyrazy czci i poważania.

(Podpis nieczytelny)
Gen. ppor. i D-ca O. K. III.

DO JEGO EKSCELENCJI BISKUPA DIECEZJI WILEŃSKIEJ.

Od Zarządu Tow. „Polskiego Żałobnego Krzyża“.

Do ostatniej chwili trwający zamęt wojenny w Wileńszczyźnie wywołał zaniedbanie grobów żołnierzy, poległych w wielkiej wojnie światowej. Z inicjatywy społeczeństwa powstała organizacja „Polskiego Żałobnego Krzyża“, mająca na celu opiekę nad grobami.

Zarząd, rozumiejąc dobrze, iż współdziałanie Duchowieństwa oddać może organizacji wielkie usługi, zwraca się do Jego Ekscelencji z prośbą o poparcie celów „Polsk. Żałob. Krzyża“ przez poinformowanie ks.ks. Proboszczów podległej Mu diecezji o zadaniach Towarzystwa i o sposobach przyjęcia z pomocą.

Przy niniejszem ośmielamy się załączyć trzy egzemplarze statutu Tow. „Polsk. Żał. Krzyża“.

Delegat pełnomocny Zarządu
(Podpis nieczytelny).

Wilno, dn. 4—XI—21.

J. E. Biskup poleca to Stowarzyszenie Kapłanom, przesyłając przy niniejszej Kurendzie po jednym egzemplarzu statutu do każdego Dziekana w ziemi Wileńskiej.

Komisja dla rejestracji strat wojennych na terenie Litwy Środkowej.

Wilno, dn. 24 XI. 1921 r. Nr. 210.

Do Kurji Diecezjalnej w Wilnie.

Komisja dla rejestracji strat wojennych na terenie Litwy Środkowej podaje do wiadomości Kurji Biskupiej, że rejestruje wszelkie archiwa, registratury, archiwalja, akta, dokumenty, rejestry, mapy, plany i rysunki, jak również płyty i klisze, tłoki pieczętne, pieczęcie i t. p. wszelkich urzędów, instytucji państwowych, samorządnych, społecznych i duchownych, wywiezione do Rosji lub Ukrainy począwszy od 1 stycznia 1772 r. Rejestracja prowadzi się w celu rewindykacji mienia.

Druki dla rejestracji można nabyć w Kancelarji Komisji ul. Adama Mickiewicza Nr. 8.

Prezes Komisji (—) **K. Niedziałkowski.**

Referent (—) **St. Gąsiorowski.**

Departament Oświaty.
Wydział Ogólny.

Wilno, dn. 25. XI. 1921 r.
L. 2494.

Do Kurji Diecezjalnej w Wilnie.

Na mocy dekretu Naczelnego Dowódcy Wojsk Litwy Środkowej za Nr. 344 z dnia 15/IX 21 r. w przedmiocie ochrony zabytków sztuki i kultury, Departament Oświaty staje się prawnym opiekunem wszystkich zabytków sztuki i kultury oraz dzieł sztuki współczesnej. Widząc skuteczność swoich zamierzeń jedynie w ścisłym kontakcie w pracy z miejscowym społeczeństwem, powołał Departament Oświaty specjalną Komisję z rzeczoznawców, której powierzył współpracę w opiece nad zabytkami sztuki i kultury, jednocześnie zwraca się z prośbą do Kurji Diecezjalnej, by zechciała polecić podległemu Jej duchowieństwu parafjalnemu jaknajściślejsze współdziałanie z Dep. Oświaty i Komisją Obrony Zabytków w sprawach, objętych wyżej wymienionym dekretem.

Dyrektor Departamentu (—) **W. Lichtarowicz.**

Josephus Bujalski, sacerdos dioecesis Podlachiensis ex capellanus militaris, non est admittendus ad altare nec ad alias functiones sacerdotales.

J. E. Kardynał Dalbor pismem z d. 11 listopada do Kurji Wileńskiej podaje do wiadomości, aby emigrujący do Ameryki poprzednio dokładnie się zapewnili, czy będą dopuszczeni na terytorjum amerykańskie, a przede wszystkim zaopatrzyli swe paszporty w wizę amerykańską.

Znamienne dzieje męczeńskiego Podlasia, spisane przez naoczego świadka, zostały ogłoszone drukiem w Krakowie r. 1905 pod tytułem „Martyrologjum Podlasia“ P. J. K. — Chcąc rozpowszechnić zapoznanie się z męczeńską unją, jako wzorami niezłomnej wiary bohaterów-podlasian, pewne grono osób ponownie wydało I cz. „Martyrologjum Podlasia“, znaczenie przez autora (ks. prałata Pruszkowskiego) poprawione i zwiększone. Kurja gorąco poleca to dzieło z punktu widzenia moralnego i historycznego. Liczne parafje znajdują tam upamiętnione ich dzieje, wielu z za-

dowoleniem odczytywać będą chwalebne czyny swoich ojców i dziadów, a wszyscy podziwiać winni godne naśladowania żywe wzory stałości w św. wierze. (Adres wydawnictwa: Lublin, Bernardyńska 5, Ks. W. Szczepanik).

Chrześcijańsko Narodowe Stronnictwo Pracy w Poznaniu przystąpiło do wydawania biblioteki społeczno-politycznej, mającej na celu w formie broszur uświadamianie warstw pracujących i ludu. Wydawnictwo to zasługuje na poparcie w sferach duchowieństwa i sympatyzującego ogółu.

Kurja z polecenia J. E. Biskupa prosi XX. Proboszczów, aby na dzień 8-go stycznia 1922 roku nie naznaczali w parafjach, położonych na terytorjum wyborczem, nabożeństw odpustowych, któreby się mogły przyczynić do odciążenia ludności od spełnienia jej obowiązku obywatelskiego przez przyjęcie udziału w głosowaniu.

Z Kurji Diecezjalnej Wileńskiej. Wilno, d. 15 grudnia 1921 r.

X. Lucjan Chalecki,

Kańclerz Kurji.

80mm